

ньому членства сприятиме розв'язанню проблем внутрішнього розвитку. Україна отримає доступ до внутрішнього ринку електроенергії та газу Євросоюзу та стане його повноправним учасником. Спільні політичні цілі будуть слугувати зміцненню економічних зв'язків, торгівлі й інвестиціям між обома сторонами.

Джерела та література

1. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посібник для студ. вузів / Микола Володимирович Кордон. — 2-ге вид. — К. : Центр учбової літ., 2010. — 171 с.
2. Асланян Г., Ковриженко Д. Проблеми удосконалення інституційних механізмів європейської інтеграції України / Габрієл Асланян, Денис Ковриженко // Часопис ПАРЛАМЕНТ. — 2005. — № 5. — С. 19–28
3. ЕС у кишені (довідник з європейської інтеграції України). Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні. — К., 2010. — 74 с.
4. Івшина Л. Чи стане Україна членом Євросоюзу? // Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/prognoz-ferhougena-pid-mikroskopom>
5. Жлуктенко В. Євроогоїзм? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/ievroegoizm>
6. Акіменко А. Європейський вибір-2? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/de-nas-nemaie>
7. Ющенко в Давосі відстоює енергобезпеку і євроінтеграцію України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.newsru.ua/finance/24jan2008/davos_justch.html

Анотації

Комнат Л. А. Основные этапы евроинтеграции Украины.

В статье кратко очерчена история дипломатических отношений Украины с ЕС с начала ее независимости до президентства В. А. Ющенко включительно. Также определены причины стремления Украины в Европейский Союз и конкретные действия, которые она осуществила для этой цели.

Ключевые слова: европейская интеграция, Европейский Союз, внешняя политика, ассоциация, Всемирная торговая организация, ДПС.

Комнат Л. А. The main stages of EU integration of Ukraine.

The article gives the brief outline of Ukrainian diplomatic relations with the European Union starting from gaining independence up to Jushenko's presidency inclusive. It gives the reasons of Ukraine's intentions to join the EU and specific actions taken on the way.

Key words: European integration, European union, foreign policy, association, World Trade Organization.

Надійшла до редакції 15 жовтня 2013 р.

УДК 94(447):331.25:340.134

В. С. Лопаков

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Робота присвячена процесу реформування пенсійного забезпечення в Україні для створення основ функціонування трірівневої системи. Надаються конкретні рекомендації щодо вдосконалення пенсійного забезпечення.

Ключеві слова: пенсія, система пенсійного забезпечення, реформування, трірівнева система, пенсійний фонд, накопичувальна пенсійна система.

Однією з найважливіших складових діяльності держави у галузі соціальної політики є законодавче регулювання та організація пенсійного забезпечення громадян. З переходом економіки України від командно-адміністративної системи до ринкових відносин стара державна система пенсійного забезпечення перестала виконувати свою основну функцію — забезпечення гідного прожиття непрацездатних громадян. Безумовно, головною причиною вкрай незадовільного пенсійного забезпечення на сучасному етапі є економічна криза і пов'язані з нею низькі надходження до Пенсійного фонду, до державного та місцевих бюджетів, але надзвичайно важливими є і суто демографічні фактори, які сьогодні є чи не найбільш серйозним бар'єром на шляху реформування системи пенсійного забезпечення в Україні.

Пенсійна система вимагає змін, які б відповідали сучасним умовам з урахуванням передового світового досвіду. Це зумовило необхідність наукового аналізу проблем, пов'язаних з реалізацією пенсійної реформи, її наслідками, функціонуванням пенсійної системи і, головне, діяльністю Пенсійного фонду держави.

Ця стаття направлена на дослідження становлення пенсійного забезпечення на території сучасної України, тому що вивчення періоду реформування чинної пенсійної системи є актуальним, а зазначене питання недостатньо висвітлене у вітчизняній історичній літературі.

Вивченню проблем пенсійного забезпечення присвячено праці таких учених та науковців, як І. Багнюк, І. Шклярська, Л. Поволоцька, Б. Надточій та ін., які ще раз доводять актуальність обраної теми.

Актуальність дослідження та наявність великої кількості нерозв'язаних теоретичних та практичних проблем, що стосуються становлення на території сучасної України системи пенсійного забезпечення, обумовили мету роботи: розгляд передумов, закономірностей і проблем становлення системи пенсійного забезпечення. Не всі аспекти цієї складної та багатогранної проблеми вивчені та отримали належне наукове обґрунтування.

Зміст пенсійного реформування в Україні полягає в переході до трирівневої пенсійної системи: солідарної, обов'язкової накопичувальної та недержавного пенсійного забезпечення. «Пенсійна реформа в Україні покликана створити надійну систему соціального захисту непрацездатного населення адекватно до ринкових умов» [1].

В сьогоденнішніх економічних умовах в Україні пенсійна реформа стала вкрай необхідною [2]. Необхідність реформування пенсійного забезпечення викликана низкою об'єктивних факторів: економічних, демографічних, соціально-політичних. Сьогодні ця проблема особливо актуальна в багатьох країнах світу, незалежно від рівня економічного розвитку, що обумовлено старінням населення, зміною його вікової структури, ускладненням економічної ситуації. «Головна причина необхідності пенсійних реформ — старіння населення, яке є результатом зниження народжуваності та збільшення середньої тривалості життя» [3]. Низка демографічних чинників, що коротко опису-

ється низьким рівнем народжуваності та смертності одночасно, є характерною як для всіх розвинених країн, так і для України. Можна стверджувати, що фінансова криза поглибила кризу демографічну. Але розв'язувати проблему потрібно, ретельно зваживши всі фактори та можливості як держави, так і її громадян. При цьому необхідно враховувати національні традиції та менталітет людей.

Основою пенсійної системи України є та ще довгий час залишатиметься розподільний механізм, на який в період кризи впливає ціла низка факторів різної природи: економічні, соціальні, демографічні, політичні. Для того, щоб вирішити більшість проблем, необхідне функціонування накопичувального та недержавного пенсійного страхування [4]. З цієї метою Верховною Радою України були остаточно схвалені базові закони з реформування системи пенсійного забезпечення — «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [5] і «Про недержавне пенсійне забезпечення» [6], які вступили в дію з 1 січня 2004 року та «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [7], який вступив в силу з 1 січня 2012 року.

Це рішення парламенту остаточно сформувало правову базу нової системи і фактично дало старт широкомасштабній пенсійній реформі. «Пенсійна реформа в Україні покликана створити надійну систему соціального захисту непрацездатного населення адекватно ринкових умов» [8].

В Україні створена система пенсійного забезпечення, що складається з трьох компонентів: солідарного (перший рівень), обов'язкового накопичувального (другий) і додаткового, або добровільного, накопичувального (третій рівень) [9]. Якщо солідарна система (перший рівень) чутлива переважно до демографічних ризиків, то накопичувальна (другий і третій рівні) — до принципово інших, пов'язаних з довготривалим захистом пенсійних засобів від інфляції [10].

У солідарній системі, яка діє сьогодні і яка буде основною системою декілька десятків років у майбутньому, призначатимуть і виплачуватимуть 3 види пенсії: за віком, по інвалідності, та у разі втрати годувальника. І тут держава несе повну відповідальність у забезпеченні безперервного процесу їх виплати для тих, хто сплачував страхові пенсійні внески.

Головним правовим чинником для призначення та виплати будь-якої пенсії у солідарній системі (крім віку, факту смерті годувальника чи визнання особи інвалідом) є наявність страхового стажу.

І розмір пенсії чи за віком, чи по інвалідності, чи у разі втрати годувальника залежить від заробітної плати та страхового стажу: чим більші стаж і заробітна плата, тим більший розмір пенсії.

Кошти для виплати пенсії сьогodнішньому пенсіонеру у солідарній системі формуються лише від сьогodнішнього працюючого. Успішно функціонує солідарна система тоді, коли п'ять працюючих утримують одного пенсіонера. Завдяки такій солідарності поколінь формується фінансовий ресурс, тобто кошти для виплати пенсій.

Накопичувальна система (другий рівень) передбачає капіталізацію внесків. Внески, сплачені до накопичувального фонду, вкладатимуться в різноманітні інвестиційні проекти, що має забезпечити їх від інфляції і сприятиме піднесенню економіки. Перевагою накопичувальної системи є також право приватної власності на акумульовані кошти, тобто вони будуть виплачені застрахованій особі протягом певного періоду після досягнення пенсійного віку або успадковані її родиною. «Накопичувальна система забезпечує високий рівень гарантій» [11].

Участь в додатковій (добровільній) накопичувальній системі (третій рівень) розрахована на тих людей, хто хоче і може зробити більші, ніж звичайно, накопичення на старість.

Впровадження накопичувальної системи в Україні дасть змогу урізноманітнити джерела доходів майбутніх пенсіонерів і забезпечити більш високий рівень пенсій [12].

Водночас не варто переоцінювати можливості накопичувальних пенсійних систем. Вони дуже залежні від економічних ризиків (рівня інфляції, ставки інвестиційного доходу, стабільності фондового ринку тощо) і теж не зовсім вільні від впливу демографічних процесів — зокрема, зростання тривалості життя у пенсійному віці.

Накопичувальні пенсійні схеми зумовлюють збільшення різниці в розмірах пенсій представників високооплачуваних та низькооплачуваних професій. Тому для запровадження накопичувальної пенсійної системи надзвичайно важливе значення

має встановлення обґрунтованої, справедливої диференціації в розмірах заробітної плати залежно від складності та соціальної значущості виконуваної роботи.

Особливо слід застерегти від очікувань, що другий рівень може забезпечити значне підвищення розмірів пенсій. Звісно, багато залежить від вибору інструментів інвестування та реального інвестиційного прибутку. Проте не варто забувати, що другий рівень створюється не додатково, а на часткову заміну солідарної системи — зміна механізму фінансування частини пенсійних виплат за рахунок їх накопичення та інвестування дасть змогу уникнути підвищення розміру пенсійних внесків для майбутніх малочисельних поколінь працюючих. Якщо коефіцієнт заміщення з другого рівня компенсує або перевищує відсоток заробітної плати, що йде на сплату внесків — це означає, що одержаний інвестиційний дохід забезпечує повноцінну актуалізацію пенсійних заощаджень відповідно до темпів зростання заробітної плати.

Необхідно звернути увагу, що для одержання коефіцієнту заміщення з накопичувального фонду на рівні, не нижчому розміру внеску, тривалість участі у дворівневій пенсійній системі має бути значно довшою, ніж необхідний стаж для одержання мінімальної пенсії за віком у солідарній системі, передбачений чинним законодавством. Оскільки тривалість періоду накопичення та інвестування внесків відіграє дуже велику роль у формуванні пенсійних активів, гідний розмір пенсії неможливо заробити за короткий термін. «Необхідно контролювати процес утворення своєї майбутньої пенсії» [13].

В цілому ж держава зобов'язана створити необхідні умови для збереження пенсійних засобів громадян — потрібен спеціальний регулятивний орган, що забезпечує прозорість і координацію всієї системи.

Різнорманітність можливостей робити заощадження на старість дозволить кожному вибрати саме той спосіб, який здається найпривабливішим. Саме тому пенсійне забезпечення повинне проводитися не тільки пенсійними фондами, але і банківськими установами і страховими організаціями.

Надзвичайно важливо вирішити питання про оподаткування засобів, які напруваються в пенсійну систему, формуються в ній або вилучаються з неї. Податкові пільги мають вирішаль-

не значення і значною мірою визначають вибір працедавцями і найнятими робітниками схеми пенсійного забезпечення.

Процес реформування пенсійної системи — це довготривалий процес, розрахований на багато років, бо навіть у тому випадку, коли одночасно будуть введені в дію усі рівні пенсійної системи, реальні результати громадяни відчують на собі не раніше як через 30 років їх функціонування.

Джерела та література

1. Ткаченко Л. Важливий етап пенсійної реформи // Праця і зарплата. — 2007. — № 7. — С. 7.
2. Бенько І. Д. Проблеми пенсійного забезпечення громадян України // Економічна думка. — 2004. — С. 96–98.
3. Зарічук О. Становлення системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні // Вісник Пенсійного фонду України. — 2004. — № 6. — С. 15.
4. Сальникова Т. Недержавна пенсія: головне — надійність / Т. Сальникова // Вісник Пенсійного фонду України. — 2008. — № 6. — С. 20–21.
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 49.
6. Закон України «Про недержавні пенсійні забезпечення» від 09.07.2003 № 1057-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 47.
7. Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» від 08.07.2011 № 3668-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 12–13.
8. Ткаченко Л. Важливий етап пенсійної реформи // Праця і зарплата. — 2007. — № 7. — С. 6.
9. Гнибіденко І. В. Пенсійна реформа в Україні: стан, проблеми, перспективи // Економіка України. — 2006. — № 4. — С. 4–11.
10. Зарічук О. Становлення системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні // Вісник Пенсійного фонду України. — 2004. — № 6. — С. 14.
11. Бахмач А. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / А. Бахмач // Вісник Пенсійного фонду України. — 2008. — № 3. — С. 12–13.
12. Сандлер Д. Пенсійне реформування в сучасному світі // Соціальний захист. — 2005. — № 8. — С. 16.
13. Дзюба Л. Пенсійна реформа в контексті реформи заробітної плати // Вісник Пенсійного фонду України. — 2005. — № 6. — С. 21.

Анотації

Лопаків В. С. Пути реформування пенсійного забезпечення в Україні.

Робота посвячена процесу реформування пенсійного забезпечення в Україні створення основ функціонування трохуровневої системи. Предоставляються конкретные рекомендації относительно совершенствования пенсійного забезпечення.

Ключевые слова: пенсія, система пенсійного забезпечення, реформування, трохуровнева система, пенсійний фонд, накопительная пенсійна система.

Lopakov V. S. Ways of pension reformation in Ukraine.

The article is devoted to the process of pension reformations in Ukraine and creation of the basis for the three-level system functioning. Exact recommendations are given as to the improvement of pension regulations.

Key words: pension, system of the pension regulations, reformation, three-level system, pension fund.

Надійшла до редакції 23 жовтня 2013 р.

УДК 94(47)“1914”

І. Є. Татаринів

ДІЯЛЬНІСТЬ КИШИНІВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ З МОБІЛІЗАЦІЇ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ВІЙСЬКОВІ ПОТРЕБИ (ЛІПЕНЬ–ГРУДЕНЬ 1914 р.)

У даній науковій статті вперше розглянуто діяльність Кишинівської єпархії на ранньому етапі Першої світової війни. Особливу увагу приділено його ролі у зборі коштів та мобілізації матеріальних ресурсів Бессарабії для військових потреб.

Ключові слова: Перша світова війна, мобілізація ресурсів, Бессарабія, Кишинівська єпархія.

Перша світова війна була переломним моментом як всесвітньої так і вітчизняної історії. Вона виникла зміни не лише на політичній мапі світу, а й у повсякденному житті людей, відбилася на матеріальному та моральному стані суспільства.